

מהי הדרך להבין שיטה והשקפת עולם?

הרב דניאל אליעזר מאיר

הסיפור שלי

סיפור מעורר השראה
לשולחן השבת

לזכות שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה
וילדיהם: יהושע וזוגתו דינה גוטמן, שירה,
אוריאל מנחם הכהן, הילה, אילה שיחיו אייזנברג

את הגישה הנכונה ללימוד השקפת עולם, ולכן יענה בקצרה על שאלותיי. הרבי גם סייג והדגיש שמתאים יותר היה לענות בשיחה פנים אל פנים על שאלות מהסוג ששאלתי, שאז אפשר להתרשם ממידת ההבנה של השואל, ולהרחיב את הביאור היכן שנדרש.

התשובה הראשונה התייחסה לשאלה האם ניתן להוכיח שהתורה ניתנה מסיני מאת הקב"ה. הרבי פתח והבהיר שהציפייה להוכחה של מאת האחוזים, מעבר לכל צל של ספק, היא לא מציאותית, וציין שגם בתחומים אחרים בחיים - אפילו בשאלות של חיים ומוות - אנשים בדרך כלל לא דורשים הוכחה ברמה כזו, אלא מסתמכים על עדותם של אחרים, "ובלבד שלא יהיו אנשים אלו חשודים לשקר, ושלא יהיו מעוניינים להוליכו שולל". ברור שככל שיגדל מספר האנשים המעידים על עניין כלשהו, כך תגבר אמינותה של אותה עדות. במיוחד נכון הדבר כשמדובר על מאורעות היסטוריים, שאין כל דרך לברר את הדבר מלבד הסתמכות על עדויות ומחקרים, ואפילו במקרה של סתירה, הרי תקבל הכרעת דעת הרוב, ובפרט רוב גדול, כאמת מוחלטת.

מזה מובן בנוגע לאמונה בנתינת התורה בסיני מאת

ולדתי בעיר רוטרדם, הולנד, למשפחה מאוד מסורתית. למרות הקשיים הכרוכים בכך, מעולם לא הלכתי לבית הספר בשבת. במלחמת העולם השנייה, כשהגרמנים פלשו להולנד, הוריי נאלצו להסתתר. עלתה אז אפשרות למסור אותי לידיהם של שכנים נוצרים שיסתירו אותי תחת זהות בדויה, אך אמי סירבה בכל תוקף לאפשרות זו. היא חששה מאוד שהנוצרים ינסו להעביר אותי על דתי, ואמרה שמוטב שנלך למחנות ריכוז ולא ניפול בידי השמד. וכך אכן קרה, נלקחנו למחנות ריכוז, בתחילה בהולנד, ובהמשך בצ'כוסלובקיה, ולבסוף שוחררנו על ידי הצבא האדום. המאורעות מתקופת השואה השאירו עלי חותם עמוק, ומלווים אותי לאורך חיי.

הקשר עם חב"ד התחיל לקראת סוף תקופת התיכון. למדתי בתיכון יהודי באמסטרדם, ולמרות שהשתייכתי לבני עקיבא, הייתי מיווד עם חברים שהתגוררו באכסניית נוער של פועלי אגודת ישראל. שם הזדמן לי לפגוש בחור חב"די שלמד בישיבה בלוד והרשים אותי מאוד, ובהשפעתו החלטתי שאחרי שאסיים את התיכון אבוא ללמוד בישיבה בלוד, וכך אכן עשיתי.

בשלב מסוים בישיבה התעוררו לי ספקות רבים בנושאים שונים באמונה היהודית, והחלטתי לכתוב על כך לרבי. התיישבתי וכתבתי מכתב ארוך מאוד, אם אינני טועה היו בו שמונה עשרה דפים, ובמענה לאותו מכתב שלח לי הרבי מכתב ארוך ומפורט (נדפס בלקוטי שיחות כרך ו, עמ' 316 ובאגרות קודש כרך יח, עמ' תצ) בו התייחס לשאלותיי אחת לאחת.

את המכתב פתח הרבי בנוזפה על ריבוי השאלות, והסביר שכלל, הדרך להצליח להבין שיטה והשקפת עולם כלשהי מחייבת להניח הצידה את כל הנחות היסוד והדעות הקדומות, ולא להתחיל ישר לחפש חסרונות וקושיות. מכל מקום, למרות הסגנון הנוקשה של הדברים, בעיניי הם דווקא מצאו חן, ועבורי זה בדיוק מה שהייתי צריך באותו זמן.

על אף דברי הפתיחה בשלילת הקושיות, הרבי כאמור התייחס לשאלותיי וענה עליהם בפירוט יחסית, תוך הקדמה שהוא דן אותי לכף זכות, שפשוט לא היה מי שילמד אותי

«

התשובה האחרונה במכתב מתייחסת לשאלתי בנוגע לסתירה לכאורה בין המסורת היהודית לבין הגישה המדעית הרווחת בנוגע לגיל העולם. הרבי שב והסביר את עמדתו הידועה לפיה המדע מעצם הגדרתו עוסק בהשערות, ומתבסס על הנחות יסוד מוסכמות שאין להן כל וודאות מוחלטת. כך המדידות והחישובים בנוגע לגיל העולם מתבססים על ההנחה שמגוון התנאים הטבעיים - טמפרטורה, לחץ אוויר, קרינה וכו' וכו' - השוררים בעולם כיום היו יציבים לאורך כל הדורות. אולם, אם יתברר שאפילו חלק מהנחות היסוד הללו שגויות, אזי בטלות המסקנות המדעיות הנגזרות מהן. בנוסף, המדע מתעקש משום מה להניח שהיקום התפתח בדרך אבולוציונית מכמה אטומים בודדים שנבראו בתחילה, ומהם נוצרו בהמשך הצומח, החי ועד למדבר. ברור שתהליך בדרך זו יצריך פרק זמן ארוך למדי, ואולם מקשה הרבי, "מה מקום בשכל לומר שאי אפשר להקב"ה לברוא בן אדם כאדם הראשון כמו שהוא - אלא מוכרח לברוא רק אטומים שיתקבצו אחר כך זה אל זה מעצמם וכו'?"

בסיום מכתבו טרח הרבי לשוב ולהדגיש שענה לשאלותיי רק בכדי "לפייס את דעתו", וכי עלי לדעת ש"לא זו הדרך ולא זו השיטה, בקושיות, כי אם ילמוד תורה ויקיים מצוות, ואזי יצליח בענייניו בכלל, ובהבנת והשגת השקפת עולם בפרט". המכתב ההוא היה המכתב ראשון שזכיתי לקבל מהרבי, ואחריו היו עוד רבים נוספים. למרות שקצת 'חטפתי על הראש', הרי עבורי היה זה מכתב חשוב ביותר, ואני יכול להעיד שבעקבות אותו מכתב סרו כל ספקותיי ויכולתי להישאר בישיבה ולהמשיך בלימודי ללא בלבולים מיותרים.

הרב דניאל אליעזר מאירס רואיין בביתו שבירושלים, בחודש מנחם אב, תשע"א (2011).

לזכות הורינו היקרים הרב יעקב ומרת בתיה שיחיו מינסקי הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תרפ"ז (1927) — חודש אחד בלבד לאחר שחרורו של הרבי הרי"צ מגזר דין מוות וממאסר ברוסיה הסובייטית, ביקר אותו הרבי במלחובקה, רוסיה, בשעה שהדבר נאסר על מרבית החסידים ועל קרובי משפחתו כדי להימנע ממשרכת תשומת לב מיותרת מצד השלטונות.¹ ט"ז במנחם אב

1 אגרות קודש הרבי הרי"צ, כרך טו, עמ' מב-מג

הקב"ה, שאינה סברה חדשה שהתחדשה בימינו - שהרי לא ייתכן ששמועה שכזו תתחדש לפתע פתאום מבלי שיהיו מי שיפקפקו בה - אלא סיפור שנמסר לאורך דורות על ידי כל עם ישראל בפזורתיו השונות, ובדיוק מפליא, מאבות לבניהם עד לדור ש"שמעו מאבותיהם יוצאי מצרים, שהם עצמם עמדו בהר סיני ושמעו הקול יוצא אנכי ה' אלוקיך".

מי שיתבונן בכך, ייווכח שלמסורת זו תוקף ואמינות רבה יותר מאשר לעניינים רבים אחרים שסומך בהם על שמועות, ואפילו בנוגע לדברים שהתרחשו רק לפני עשר או עשרים שנה.

הרבי גם הוסיף שהחשבון האמור בדבר אמינותה של המסורת היהודית בנוגע להתגלות האלוקית בהר סיני הוא ייחודי לאמונה היהודית, שכן בניגוד לדתות אחרות כמו הנצרות והאסלאם המסתמכות על עדותם של יחידים או של קומץ בודדים, המסורת היהודית טוענת להתגלות אלוקית המונית בפני עם שלם של כשלוש מיליון אנשים, נשים וטף. הסיכויים שמישהו יצליח להמציא טיעון שקרי שכזה שמועבר בדקדקנות מדור לדור על ידי עם שלם לאורך אלפי שנים, הוא אפסי.

שלושת התשובות הבאות במכתב מתייחסות כולן להשקפת היהדות ביחס לאומות העולם ולהבדלים שבין יהודי לבין גוי. מצד אחד, במענה לשאלה האם גם אנשים שאינם יהודים יכולים להתעלות לדרגות נעלות, מצטט הרבי את דברי הרמב"ם בנוגע לחסידי אומות העולם הזוכים לחלק לעולם הבא; מאידך, הבהיר הרבי שאין כל פלא בעובדה שאני מתקשה להבין מדוע אין לאומות העולם את כל אותן אפשרויות להתעלות רוחנית שישנן לבני ישראל. למרות שניתנו כמה הסברים על כך, ראה הרבי לנכון להדגיש שההסבר העיקרי הוא, שאין האדם יכול להשיג ולדעת את "דרכי הבורא וטעמיו ומעשיו". הרבי ממשיך זאת לגוף האדם הבנוי מאיברים שונים, שלכל אחד תפקיד ייחודי וחיוני, ושלמות הגוף כולו היא דווקא כאשר כל איבר ממלא את תפקידו וייעודו; וכשם שאין מקום לשאלה מדוע היד או הרגל לא יכולים להרגיש כמו הלב, ומדוע הלב לא מסוגל להשיג ולהבין כמו השכל, כך אין מקום לשאלתי הנ"ל.

על סמך אותו עיקרון ועל פי אותו משל השיב הרבי גם על שאלתי בנוגע לחסידי אומות העולם לעומת פושעי ישראל - מי מהשניים טוב יותר? התשובה, אומר הרבי, תלויה אם מסתכלים על הפוטנציאל הטמון בהם בכוח, או בנוגע למעמדם ומצבם בפועל - "ובדוגמת לב ומוח שאינם ממלאים תפקידם. . . לב ומוח חולה, רחמנא ליצלן, ורגל בריא - למי מעלה על חברו. . .?".

ההקדשות שלכם

מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי.

לפרטים נוספים

ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל

כתבו לנו: sipursheli@jemedi.org

פריקט של

JEWISH EDUCATIONAL MEDIA

sipursheli@jemedi.org | myencounterblog.com | 03-9608018

784 Eastern Parkway | Suite 403 | Brooklyn, NY 11213

© כל הזכויות שמורות 2015